

сторонам варто розглянути судовий процес.

Отже, можна зробити висновок, що медіація – це чудова платформа для початку та спроби вирішувати суперечки як у бізнес-процесах, так і в особистих відносинах. Це безпечний простір з об'єктивною третьою стороною, яка допомагає, направляє та підтримує сторони у вирішенні їх ситуації, пошуку оптимального для всіх рішення. Загалом українське суспільство дозріло до врегулювання цієї сфери.

Проте в Україні також досить поширеною є думка, що медіаційна угода не буде виконуватися. На думку певних осіб, рішення суду з мокрою печаткою надійніше за будь-які домовленості. Така думка є цілком зрозумілою та виправданою в умовах сьогодення.

Ухвалення закону про медіацію важливе з двох причин: дозволяє створити дієвий механізм для вирішення конфліктних ситуацій, а також надання фізичним та юридичним особам розуміння та певної гарантії щодо використання цієї процедури.

1. Прийнято Закон «Про медіацію». URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/216385.html>.

2. Волковицька Н. О. Медіація: альтернативний чи ефективний спосіб вирішення спорів. URL: <http://www.yurgazeta.com/publications/practice/inshe/mediaciya-alternativniy-chiefektivniysposib-virishennya-sporiv.html>.

3. Белінська О. В. Медіація – альтернативне вирішення спорів. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1 (5). С. 158–172. URL: http://vru.gov.ua/Docs/visnik05_12.pdf

4. Потьомкіна Ю. Секрети медіації. URL: <http://yurgazeta.com/publications/practice/inshe/sekreti-mediacyi.html>.

Андрій РИБАЛКІН

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Андрій ЛАЗАРЯН

здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Сьогодні особливої актуальності набуває питання медіації. Медіація – окремий метод врегулювання суперечок, за якого конфлікт між двома особами вирішує окрема особа. Медіатор – це нейтральна сторона, яка намагається вирішити конфлікт між конфліктуючими сторонами. Медіатор спілкується окремо з двома підопічними сторонами та допомагає знайти найбільш вигідне для обох сторін вирішення проблеми. У багатьох випадках, якщо люди можуть вирішити проблему шляхом обговорення і переговорів (без участі третьої особи або медіатора), вони досягнуть набагато кращого та швидкого результату, ніж при протистоянні або судовому розгляді цієї ситуації. Проте в більшості випадків проблему не вдається вирішити без участі третьої особи. Сильні емоції, ворожість, тактика протистояння та нерівність соціального становища можуть стати перепонами на шляху до конструктивних переговорів.

У зв'язку з тим, що третя особа (медіатор) дуже сильно допомагає вирішенню конфлікту, використовували її постійно. Внаслідок чого й виникла професія адвоката. Медіація в професії адвоката відіграє дуже важливу роль. У сучасному розумінні медіатор – особа, яка відповідає вимогам, встановленим законом та медіаційним застереженням (угодою про медіацію), яка має статус медіатора відповідно до закону і яку сторони спору обрали для проведення медіації.

Щодо участі в процесі медіації адвоката, то вона відрізняється певними

особливостями у зв'язку з тим, що у адвоката є професійні знання в області юриспруденції. Зокрема, до таких особливостей відносять такі: особлива предметна сфера діяльності адвоката, пов'язана з глибоким всебічним аналізом протиріч і відносин у конфліктах різних предметних категорій; особлива роль адвоката як незалежного та неупередженого посередника, який сприяє сторонам пошуку взаємоприйнятних та взаємовигідних умов припинення спору; особлива процедура, яка називається медіацією, в рамках якої може здійснюватися адвокатської діяльності, а також місце адвоката – медіатора в даній процедурі [1]. Тобто адвокат реалізує медіаційну функцію шляхом надання правової допомоги обом сторонам конфлікту. Адвокат обов'язково мусить опиратися на власні думки та рішення. Для того щоб прийняти правильну позицію та вибрати правильну сторону, яка збігається з правовими нормами та думками медіатора (адвоката), він (адвокат) мусить мати значні знання у різних галузях.

Також однією з особливостей медіації є те, що адвокат-медіатор повинен дотримуватися вимог. Тобто сучасна відрізняється тим, що крім особистих принципів та вимог є правила та закони, які медіатор (адвокат) повинен дотримуватися. Отже, медіатор-адвокат, який є третьою особою, повинен бути невідкореним та вирішувати конфлікт справедливо, спираючись насамперед, на закон та правосуддя. Можна сказати, що ця функція медіатора полягає у такому:

- Оцінювач конфліктів. У цій ролі медіатор повинен зважено і ретельно вивчити все, що стосується учасників конфлікту, зібрати інформацію про всіх її учасників.

- Активний слухач. У цій ролі медіатор повинен все уважно вислухати для того, щоб уявити як змістовну, так і емоційну складові конфлікту.

- Неупереджений організатор процесу. Тобто людина у ролі медіатора-адвоката повинна задавати тон процесу переговорів; допомагати сторонам у досягненні процедурних угод між сторонами конфлікту та створювати умови для правильного проведення бесіди.

- Бути генератором альтернативних пропозицій. Тобто завжди знаходити вигідний вихід для всіх сторін конфлікту.

- Служити помічником у виробленні сторонами остаточних домовленостей. Тобто вирішити всі конфлікти так, щоб всі сторони були задоволені.

- Навчати сторони правилам ведення партнерських переговорів. Тобто основною задачею медіатора є створення правильних умов для відносин на рівні поваги. Зокрема, завдяки медіації для адвокатів відкривається такі можливості в їх професійній діяльності.

По-перше, оволодіння навичками медіатора підвищує рівень професійної майстерності адвоката. До основних інструментів медіатора належать тільки перефразування, резюмування, активного слухання та постановки питань. За допомогою цих технік медіатору вдається налагодити комунікацію, зняти емоційне напруження, а також з'ясувати інтереси та потреби сторін конфлікту. Ці ж інструменти є корисними і для адвоката, який щодня бере участь у різноманітних переговорах та зустрічах (з клієнтами, суддями, процесуальними опонентами, колегами тощо), захищає та представляє інтереси своїх клієнтів, які зазвичай озвучують адвокату свою позицію.

По-друге, медіація відкриває новий напрям у професійній діяльності адвоката – супровід клієнта в процедурі медіації. Під час медіації адвокатська допомога потрібна для вирішення багатьох питань – укладення договору про проведення медіації, оцінка законності та реалістичності реалізації досягнутих сторонами домовленостей, укладення угоди за результатами медіації, підготовка на базі угоди за результатами медіації мирової чи інших процесуальних документів (за наявності відкритого судового провадження).

Відповідно до ст. 8 Правил адвокатської етики адвокат має сприяти позасудовому врегулюванню спорів між клієнтом та іншими особами [2]. Медіація є одним з можливих та досить ефективних шляхів позасудового врегулювання спорів. Варто інформувати клієнтів про таку можливість та пропонувати їм супровід в процедурі медіації.

По-третє, адвокат сам може виконувати функцію медіатора. Водночас виникає надважливе питання можливостей суміщення адвокатом своєї професійної адвокатської діяльності з медіаційною. Відповідь на це питання набуває особливого значення з урахуванням того, що законодавство, яким має бути врегульовано основні засади здійснення медіаційної діяльності в Україні, ще формується, проте практика її введення вже активно ведеться.

Отже, незважаючи на стрімкий розвиток медіації як на законодавчому так і на науковому рівні, варто звернути увагу, що участь адвоката у даній процедурі володіє певними особливостями на які необхідно звернути увагу при її впровадженні та практичній реалізації[3].

1. Городецкий О. Адвокат-медіатор: коли виникає конфлікт інтересів. *Юридична газета online*. № 9. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh>.

2. Правила адвокатської етики від 09.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12#Text>.

3. Подковенко Т. О. Правова природа медіації. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали III Міжнародної науково-практ. конф. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28613/1/59.PDF>.

Ілля РУБАН

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

д-р юрид. наук, проф. **Р. В. Миронок**
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Медіація – добровільна та конфіденційна процедура позасудового врегулювання спору (конфлікту). Медіація вже давно визнана одним із найважливіших елементів громадянського суспільства. На сьогодні сфера застосування медіації стає дедалі ширшою, проте в Україні її роль незаслужено принижуються.

Аналізуючи використання процедури посередництва для врегулювання суперечок в адміністративних справах, німецькі фахівці медіації роблять висновок про те, що для проведення процедури посередництва підходять адміністративні суперечки з такими характеристиками: якщо між сторонами можливе продовження взаємовідносин, наприклад, між власниками сусідніх земельних учасників; наявність проблем комунікації учасників конфлікту; якщо адміністративний орган має свободу вибору як альтернативи санкцій; якщо обставини конфлікту не підлягають розголошенню [1].

У межах процедури посередництва не можуть бути врегульовані конфлікти, що характеризуються такими ознаками: правопорушення може спричинити кримінальне покарання; мета судового процесу спрямована виключно на вирішення будь-якої правової проблеми; конфлікт можна вирішити лише шляхом процедури доказування.

Медіацію з адміністративних справ, зокрема щодо податкових спорів щодо застосованих раніше процедур. Результатом врегулювання спорів за такою категорією справ у 80 відсотків випадків знайдено взаємоприйнятне рішення. Тобто сторони дійшли згоди, і справу не потрібно було передавати до суду. Опитування сторін щодо ставлення до медіації показують, що приблизно 90 відсотків опитаних громадян говорять про те, що в подібних випадках воліли б знову пройти цю процедуру, а не звертатися до суду. Те саме визнають 67 відсотків податкових інспекторів. Додатковим аргументом на користь медіації є той факт, що послуга, яку пропонує податкова служба з медіації для суб'єктів, є безкоштовною та її фінансує бюджет [2].

Наприклад, в Україні склалося дві протилежні позиції. Прибічники однієї з них – позиції, що відкидає можливість використання примирних процедур у адміністративних справах, дотримуються думки, що у суперечці угоди з державними органами неможливі через специфіку адміністративних відносин сторін.

Значення також має правовий інструментарій примусу державних органів, поставлений ним законодавством для реалізації їхньої компетенції. У цілому нині